

A NEW COURSE IN READING PALI

Bài 1.2

Đoạn kinh 6 (AN)

Nâham, bhikkhave, aññam ekarūpaṃ pi samanupassāmi, yaṃ evaṃ purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, itthirūpaṃ. Itthirūpaṃ, bhikkhave, purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekasaddaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, itthisaddo. Itthisaddo, bhikkhave, purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekagandhaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, itthigandho. Itthigandho, bhikkhave, purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekarasaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, itthiraso. Itthiraso, bhikkhave, purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekaphoṭṭhabbaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, itthiphoṭṭhabbo. Itthiphoṭṭhabbo, bhikkhave, purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

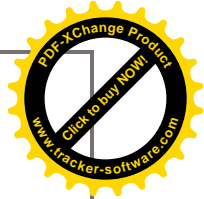
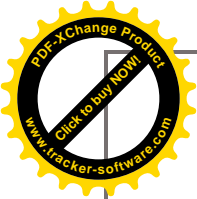
Nâham, bhikkhave, aññam ekarūpaṃ pi samanupassāmi, yaṃ evaṃ itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, purisarūpaṃ. Purisarūpaṃ, bhikkhave, itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekasaddaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, purisasaddo. Purisasaddo, bhikkhave, itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekagandhaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, purisagandho. Purisagandho, bhikkhave, itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekarasaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, purisaraso. Purisaraso, bhikkhave, itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Nâham, bhikkhave, aññam ekaphoṭṭhabbaṃ pi samanupassāmi, yaṃ (yo) evaṃ itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati, yathayidaṃ, bhikkhave, purisaphoṭṭhabbo. Purisaphoṭṭhabbo, bhikkhave, itthiyā cittaṃ pariyādāya tiṭṭhatīti.

Từ vựng đoạn kinh 6

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Na	Không	Từ phủ định
2	Ahaṃ	Tôi, ta	Đại, ngôi 1, ít
3	Bhikkhu	Vị Tỳ Kheo (Bhikkhave: hô cách, số nhiều)	Danh, nam
4	Añña	Khác	Tính
5	Eka	Một	Tính
6	Rūpaṃ	Hình sắc, sắc đẹp	Danh, trung
7	Pi	Nửa (có thể “dính” sau đuôi danh từ, mang tính nhấn mạnh)	Phụ
8	Samanupassati	Thấy, nhận thức chính xác	Động, hiện tại, chủ động
9	Yaṃ Yo	Cái mà/mà cái đó (chủ cách) Cái mà/mà cái đó (chủ cách)	Đại từ quan hệ, trung Đài từ quan hệ, nam
10	Evaṃ	Hàm ý nhấn mạnh	Phụ
11	Puriso	Người nam	Danh, nam
12	Cittaṃ	Tâm	Danh, trung
13	Pariyādāya	Sau khi nắm bắt lấy hoàn toàn	Động từ bất biến [Gerund]
14	Tiṭṭhati	Đứng lại, lưu lại	Động, hiện tại, chủ động
15	Yathayidaṃ	Tức là [Yatha (như là) + idaṃ (cái này)]	Đặc ngữ
16	Itthi	Người nữ	Danh, nữ
17	Saddo	Âm thanh, từ	Danh, nam
18	Gandho	Mùi hương	Danh, nam
19	Raso	Vị	Danh, nam
20	Phoṭṭhabbo	Sự xúc chạm	Danh, nam

Ngữ pháp đoạn kinh 6

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 6
1	Động từ bất biến	Nói cho chặt chẽ thì từ loại này không hẳn là động từ, bởi nó bất biến, không chia theo thể, thì ngôi, số. Nhưng nó CÓ THỂ có túc từ.	purisassa cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati pariyādāya = động từ bất biến, có thể dịch như sau: “sau khi nắm bắt lấy hoàn toàn...”, hoặc

		Nó diễn tả 1 hành động đi trước hành động được diễn tả trong động từ chính. Thông thường, chủ từ của nó cũng chính là chủ từ của động từ chính . Ví dụ: Sau khi ăn cơm, tôi tắm (“sau khi ăn cơm” trong Pali có thể được diễn đạt bằng động từ bất biến)	“nắm bắt lấy hoàn toàn...rồi”

Đoạn kinh 7 (UD)

Một dịp nọ, bà Visākhā có việc bàn bạc cùng vua Pasenadi, nhưng nhà vua không thể giải quyết sự việc theo ý muốn của bà. Bà đến Đông Tự thăm vấn Đức Phật và thuật lại chuyện trên, Đức Phật nghe xong bèn nói 2 câu kệ sau:

sabbam paravasam dukkham, sabbam issariyam sukham.
sādhāraṇe vihaññanti, yogā hi duratikkamā.

Từ vựng đoạn kinh 7

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Sabba	Tất cả	Tính
2	Paravasam	Cái gì (sự việc, sự vật) thuộc thẩm quyền của người khác	Danh, trung
3	Dukkha	Khô	Tính
4	Issariyam	Cái gì (sự việc, sự vật) thuộc thẩm quyền của mình Cái vượt lên trên (những cái khác)	Danh, trung
5	Sukha	Lạc	Tính
6	Sādhāraṇam	Cái gì (sự việc, sự vật) chung đụng, chia sẻ, cùng chung với người khác	Danh, trung
7	Vihaññati	Đau khổ (theo kiểu âu sầu, khổ sở)	Động, hiện tại, chủ động
8	Yogo	Trói buộc	Danh, nam
9	Hī	Quả thực, bởi vì	Phụ
10	Duratikkama	Khó vượt qua	Tính

Ngữ pháp đoạn kinh 7

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 7
1	Vị trí cách	Vị trí cách có chức năng cơ bản là chỉ vị trí, chẳng hạn: pubbārāme là danh từ vị trí cách, nguyên mẫu là pubbārāma có nghĩa “Đông Tự”. Pubbārāme có nghĩa “ở tại Đông Tự”, hoặc “ở gần Đông Tự”. Tuy nhiên, ngoài chức năng cơ bản đó, vị trí cách còn nhiều chức năng khác.	Vị trí cách chỉ Bối Cảnh (Locative of circumstance), chỉ đến bối cảnh của hành động, sự việc trong câu. Từ bối cảnh đó, nó có thể hàm ý nguyên nhân, động cơ, lý do... sādhāraṇe

Bài đọc thêm

[1] Samaye, dhammā, ye na santi, santi; ye santi, samaye na santi;
Sabbe dhammā samaye attānaṃ ca santi ca nirujjhati. (Song cú Latin)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt	Từ loại
1	Samayo	Thời gian, dòng thời gian	Danh, nam
2	Dhammo	Sự vật	Danh, nam
3	Ye	Cái mà, mà cái đó [chủ cách, số nhiều]	Đại từ quan hệ
4	Na	Không, chưa	Phụ
5	Santi	Có, tồn tại [số nhiều]	Động, hiện tại, chủ động
6	Sabbe	Tất cả [chủ cách, số nhiều, nam tính]	Tính
7	Attānaṃ	Bản thân chúng, chính chúng [sở hữu cách, số nhiều của attan]	Danh, nam
8	Ca	Và, hoặc	Phụ
9	Nirujjhati	Hoại diệt, biến mất	Động, hiện tại, chủ động
Câu gốc Latin		<i>Tempore, quae non sunt, sunt; quae sunt, tempore non sunt; Omnia temporibus sunt pereuntque suis.</i>	
Dạng giản lược		Samaye, ye na santi, santi; ye santi, samaye na santi; Sabbe samaye attānaṃ ca santi ca nirujjhati.	

[2] Naro ca, yo kusalo hoti, piyo hoti. Naro ca, yo na kusalo, na piyo hoti. (Theognis)

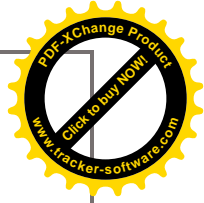
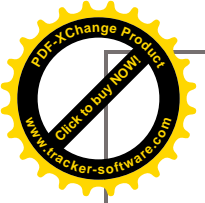
STT	Từ Pali	Nghĩa Việt	Từ loại
1	Naro	Người	Danh, nam
2	Ca	Và, hoặc	Phụ
3	Yo	Người mà, mà người ấy Cái mà, mà cái ấy [chủ cách, số ít, nam tính]	Đại từ quan hệ
4	Kusala	Tốt, thiện	Tính
5	Hoti	Thì, là	Động, hiện tại, chủ động
6	Piya	Đáng mến thích	Tính
7	Na	Không	Phụ
Câu gốc Hy Lạp cổ		<i>Ho men kalon estin, philon estin. Ho de ou kalon, ou philon estin</i>	
Dạng giản lược		Ca yo kusalo hoti piyo hoti. Ca yo na kusalo na piyo hoti.	

[3] Puriso, yo bhabbo, karoti; puriso, yo abhabbo, deseti. (Ngạn ngữ Anh)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt	Từ loại
1	Puriso	Người	Danh, nam
2	Yo	Người mà, mà người ấy Cái mà, mà cái ấy [chủ cách, số ít, nam tính]	Đại từ quan hệ
3	Bhabba	Có khả năng, có năng lực, có thể làm được	Tính
4	Karoti	Làm	Động, hiện tại, chủ động
5	Deseti	Dạy, rao giảng	Động, hiện tại, chủ động
Câu gốc Anh hiện đại		<i>He who can does, he who cannot teaches</i>	
Dạng giản lược		Yo bhabbo karoti, yo abhabbo deseti.	

[4] Sukhesu samayesu paṭikarotha dhamme, ye apiyā; anto upamo na hoti ādino.
(Song cú Latin)

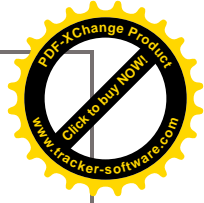
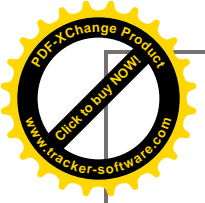
STT	Từ Pali	Nghĩa Việt	Từ loại
1	Sukha	An lạc, hạnh phúc	Tính
2	Samayo	Thời gian	Danh, nam
3	Paṭikarotha	Hãy canh chừng (số nhiều)	Động, mệnh lệnh cách
4	Dhammo	Sự vật	Danh, nam

5	Ye	Người mà, mà người ấy Cái mà, mà cái ấy [chủ cách, số nhiều, nam tính]	Đại từ quan hệ
6	Piya	Thích ý, vừa lòng	Tính
7	Anto	Kết cục	Danh, nam
8	Upama	Giống Công thức: [Upama + Danh từ gián bỏ cách] = giống với cái gì đó; cái gì đó là cái nêu trong danh từ.	Tính
9	Na	Không	Phụ
10	Hoti	Thì, là	Động, hiện tại, chủ động
11	Ādino	Sự khởi đầu [gián bỏ cách số ít của ādi]	Danh, nam
Câu gốc Latin		<i>Cum fueris felix, quae sunt adversa caveto; Non eodem cursu respondent ultima primis.</i>	

[5] Dukkaro patho, yo saṃvattati anubhāvāya. (Ngạn ngữ Latin)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt	Từ loại
1	Dukkara	Khó làm	Tính
2	Patho	Con đường	Danh, nam
3	Yo	Người mà, mà người ấy Cái mà, mà cái ấy (chủ cách, số ít, nam tính)	Đại từ quan hệ
4	Saṃvattati	Dẫn đến, đưa đến	Động, hiện tại, chủ động
5	Anubhāvo	Vinh quang	
Câu gốc Latin		<i>Ardua ad gloriam via</i>	

Góc từ vựng

[1] Rūpaṃ

Rūpaṃ có nhiều nghĩa, ít nhất có 3 nghĩa phổ biến:

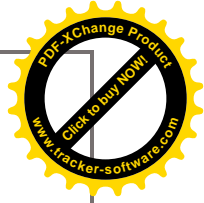
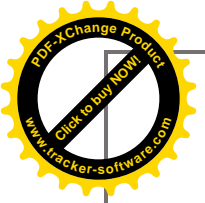
Rūpaṃ là sắc đẹp, đối lập với Xấu. Rūpa-māninī là tính từ nữ tính, có nghĩa “tự hào về sắc đẹp của mình”, trong đó māninī xuất phát từ danh từ “mana”, tức “ngã mạn”. Danh từ Surūpaṃ nghĩa là “vẻ đẹp tuyệt” (do tiền tố “su-” có nghĩa “hay, tốt, tuyệt”). Danh từ Durūpaṃ nghĩa là “vẻ đẹp kém” – tức “xấu, không đẹp” (do tiền tố “du-” có nghĩa “dở, kém”).

Rūpaṃ là hình sắc, tức đối tượng của nhãn thức. Như trong công thức phổ biến nói về sự thu thúc: “...**cakkhunā rūpaṃ disvā** neva sumano hoti na dummano, **upekkhako** viharati sato sampajāno.” = “...sau khi thấy sắc bằng con mắt, vị Tỳ Kheo không vui cũng không buồn, vị ấy sống buông xả, chánh niệm, tỉnh giác.” Trong công thức này, disvā là động từ bất biến (sau khi đã thấy).

Rūpaṃ là vật chất nói chung, đối lập với Nāma. Ta hay gọi Danh & Sắc tức là Nāma & Rūpa, hoặc Sắc Thọ Tưởng Hành Thức tức Rūpa, Vedanā, Saññā, Saṅkhāra, Viññāna

[2] Pariyādāya

Pariyādāya xuất phát từ động từ Pariyādāti = pari (tiền tố) + ādāti (động từ). ādāti xuất phát từ căn (dā). Vậy 2 thành phần nền tảng tạo nên pariyādāya là tiền tố pari & căn (dā). Pari có nghĩa “trọn vẹn, hoàn toàn”, còn căn (dā) có nghĩa “lấy, bắt lấy, nắm lấy”.

[3] Purisa

Giống với từ Man của tiếng Anh:

Purisa chỉ đàn ông – đối lập với đàn bà.

Purisa chỉ con người nói chung. Ta có mahāpurisa = đại nhân, do mahā (tiền tố) + purisa, mahā có nghĩa to lớn, vĩ đại. Sappurisa = thiện nhân, chân nhân, do sat (tiền tố) + purisa, sat có nghĩa tốt, thiện, chân chính. Sappurisa là một phẩm tính của Đức Phật – “Đức Phật, bậc chân nhân”.

Góc văn hóa

Tăng Chi Bộ Kinh – tức Aṅguttara Nikāya là bộ kinh thứ 4 trong 5 bộ kinh thuộc Tạng Kinh – Sutta Piṭaka, của Phật Giáo Nam Tông, gồm khoảng hơn 8.000 bài kinh. Các bài kinh thuộc Tăng Chi Bộ được sắp xếp thành các chương theo số thứ tự tăng dần, ví dụ: Chương Một Pháp, Chương Hai Pháp, Chương Ba Pháp... Pháp ở đây là chủ đề, đối tượng, hay thành phần của chủ đề được Đức Phật thuyết giảng trong bài kinh. Tên gọi Aṅguttara phản ánh đường lối sắp xếp này: Aṅguttara = Aṅga (thành phần, bộ phận) + uttara (tăng lên), Aṅguttara = tăng lên theo thành phần.

Sự phân chia theo thứ tự như trên là một phương pháp sư phạm, giúp hệ thống hóa kiến thức và dễ nhớ, dễ thuộc do thời Đức Phật, chữ viết tuy đã có nhưng chưa phổ biến, các lĩnh vực nghề nghiệp, tri thức đều lưu truyền dựa vào tụng đọc & trí nhớ. Đối với Phật tử ngày nay, Tăng Chi Bộ Kinh là một bộ kinh nhập môn “lý tưởng”, bởi sự phân chia theo thứ tự số Pháp hàm ý từ dễ đến khó: ít Pháp thì dễ, nhiều Pháp thì khó.

Về phương diện ngôn ngữ Pali, Tăng Chi Bộ Kinh cũng đi theo trình tự tăng tiến độ khó. Bởi để diễn đạt một số lượng ít Pháp thì chỉ cần những câu ngắn, cấu trúc tương đối đơn giản. Khi diễn đạt nhiều Pháp hơn thì phải dùng những câu dài, cấu trúc phức tạp hơn. Do đó, bộ kinh này cũng hết sức hữu ích cho việc nghiên cứu Pali.

Hai điểm đặc trưng của Tăng Chi Bộ so với các bộ kinh khác: (1) Các bài kinh đi thẳng vào nội dung Đức Phật thuyết chứ không trình bày bối cảnh, nhân duyên dẫn tới bài kinh đó như Trường Bộ, Trung Bộ..., (2) Nội dung đa dạng, nhưng tập trung vào các khía cạnh thực hành Pháp: từ giữ giới của người cư sĩ cho đến trạng thái chứng thiền của vị A La Hán.